

ЛІТЕРАТУРА

1. Баскетбол : учебник для вузов физической культуры / Ю. Портнов. – М. : Физкультура и Спорт, 1997. – 480 с.
2. Вальтин А. И. Проблемы современного баскетбола / А. И. Вальтин. – К., 2003. – 149 с.
3. Железняк Ю. Д. Спортивные игры (техника, тактика, методика обучения) : учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Ю. Д. Железняк, Ю. М. Портнов, В. П. Савин та ін. – М. : Академия, 2004. – 520 с.
4. Нестеровский Д. И. Баскетбол. Теория и методика обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Д. И. Нестеровский. – М. : Академия, 2007. – 336 с.
5. Носов В. В. Основные упражнения баскетболиста на начальном этапе обучения : метод. указания / В. В. Носов. – Ульяновск, 2006. – 30 с.
6. Ozolin N. G. Nastolnaya libro raeda . Science pobezhdat / N. G. Ozolin. – М. : Astrel, 2003. – 863 p.
7. Pelmenev V. K. Methodology improvement in accurate broskov basketbolystov : учебное posobyе / V. K. Pelmenev. – Kaliningrad, 2000. – 162 p.
8. Poplavsky L. Y. Basketball / L. Y. Poplavskiy . – К. : Olympia Literature, 2004. – 442 p.
9. Poplavsky L. Y. Dicunt trenerы basketball : sbornyk leading trenerov mundi / L. Y. Poplavskoho. – К., 2005. – 160 p.

УДК: 371.134.001.76: 796

Книш С.І.

Бердянський державний педагогічний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Книш С.І. Інноваційні педагогічні технології у еколого-валеологічній підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання. У статті розкрито важливість застосування інноваційних педагогічних технологій для підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання, проаналізовано використання компетентнісного підходу як необхідної умови еколого-валеологічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання. Здійснено аналіз змісту та особливостей формування еколого-валеологічної компетентності вчителя фізичного виховання у контексті індивідуального розвитку особистості.

Ключові слова: інноватика, технології, валеологія, компетентність, компетенція, емпатія.

Книш С.І. Инновационные педагогические технологии у еколого-валеологической подготовке будущих учителей физического воспитания. В статье раскрыта важность применения инновационных педагогических технологий для подготовки будущих учителей физического воспитания, проанализировано использование компетентностного подхода как необходимого условия еколого-валеологической подготовки будущих учителей физического воспитания. Осуществлен анализ содержания и особенностей формирования еколого-валеологической компетентности учителя физического воспитания в контексте индивидуального развития личности.

Ключевые слова: инноватика, технологии, валеология, компетентность, компетенция, эмпатия.

Knysh S.I. Innovative pedagogical technologies in eco-valeological preparation of future teachers of physical training. The article deals with the importance of innovative pedagogical technologies for training of future teachers of physical education, the application of the competence approach as a necessary condition eco-valeological preparation of future teachers of physical education is analyzed. The analysis of the content and features of formation of ecology and valeological competence of the teacher of physical education in the context of individual personal development are performed. The competent person has not only knowledge, high moral character and is professional, but also able to act adequately in appropriate situations, applying knowledge and taking responsibility for their actions Forming Ecological and Cultural valeological requires designing educational activities in the context of individual development and identity formation of eco-valeological competencies of the teachers of physical education. This process can be represented as follows: acquisition of special ecological and valeological knowledge and skills within individual academic disciplines, and establishing linkages between different themes each discipline (forming meaningful ecological valeological competencies); the relationship of knowledge and skills from different disciplines (in the process of integration involves creativity in solving specific problems); the relationship of eco-valeological knowledge to real environmental problems and related health problems. Ecological valeological competences - is a set of related semantic orientations personality, her knowledge regarding methods of conservation, restoration and development of their health and the environment in terms of environmental stress situation.

Key words: innovation, technology, valueology, competence, empathy.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На сьогодні людство перебуває на грані екологічної катастрофи, усвідомлення цієї проблеми змушує суспільство змінитися. Здоров'я теперішніх і майбутніх поколінь залежить від стану навколишнього середовища, вони покликані забезпечити гармонійний розвиток людини та природи. Життя в сучасних умовах вимагає від кожної людини діяти на основі набутих еколого-валеологічних знань і вмінь, використовувати їх у своїй професійній діяльності, суспільному житті та побуті. Саме це актуалізує проблему оновлення змісту еколого-валеологічної підготовки з взяттям до уваги потреб і вимог сучасного суспільства. Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає упровадження в навчальний процес ВНЗ

інноваційних педагогічних технологій і методів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки набуто значний теоретичний матеріал, що стосується дослідження питань екологічної та валеологічної освіти й виховання, зокрема: філософської основи екологічної освіти (С. Глазачев, М. Дробнохід, В. Крисаченко, Г. Тарасенко та ін.); загально-педагогічного та психологічного аспектів екологічної освіти (С. Дерябо, А. Захлебний, І. Зверев, А. Степанюк, І. Суравегіна та ін.); концепцій формування валеологічної культури (І. Брехман, М. Гриньова, В. Горашук, В. Оржеховська, І. Поташнюк та ін.); основ професійної підготовки майбутнього вчителя, формування його професійної культури (М. Васильєва, С. Гончаренко, М. Євтух, І. Зязюн, Н. Кузьміна, Н. Нічкало, Л. Рибалко та ін.); проблем формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя (Ю. Бойчук); використання здоров'язбережувальних технологій у практиці підготовки фахівців (О. Ващенко, Г. Мешко, Ю. Палічук, Л. Романишина та ін.).

Мета статті: розкрити важливість застосування інноваційних педагогічних технологій для підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання, проаналізувати використання компетентнісного підходу як необхідної умови еколого-валеологічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання.

Завданнями еколого-валеологічної освіти є: навчання студентів засобам і методам залучення до здорового способу життя; засвоєння ними основних принципів формування еколого-валеологічного освітнього середовища; ознайомлення з сучасними здоров'язберігаючими педагогічними технологіями; формування стійкої мотивації на здоров'я; засвоєння основ діагностики дітей; ознайомлення з різними хворобами і навчання наданню першої допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності та мислення, що спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, упровадження і поширення нового в освіті. Інноваційний процес в освіті – це сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов [1]. Нововведення (інновації) не виникають спонтанно, а постають результатом системних наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є упровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення й поширення передового вітчизняного та іноземного педагогічного досвіду [1].

Розвиток сучасної системи освіти визначається інноваційними перетвореннями, в основі яких лежить використання компетентнісного підходу. В умовах освітніх закладів під поняттям компетентнісного підходу розуміють ...«спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток у студентів ключових (базових, основних) і предметних компетенцій» [5]. У свою чергу, ключові компетенції визначаються як суспільно визнаний комплекс певного рівня знань, умінь і навичок, ставлень тощо, які можна застосовувати в сфері діяльності майбутніх вчителів фізичного виховання. До питань удосконалення систем освіти з позицій компетентнісного підходу науковці і практики розвинених країн звернулися на початку 1990-х років [4].

Компетентна особистість володіє не лише знаннями, високими моральними якостями і є професіоналом, а й вміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність [5, с. 8]. Сутність компетентнісного підходу в еколого-валеологічній підготовці студентів полягає у зміщенні акценту з накопичування нормативно-визначених знань, умінь і навичок до розвитку в них здатності ... «практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки й досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики» [6, с. 73]. Перспективність зазначеного підходу полягає в тому, що він забезпечує високу готовність майбутніх вчителів фізичного виховання до успішної професійної діяльності [6]. Отже, можна зазначити, що реалізація компетентнісного підходу передбачає осмислення загальних цілей освіти за умов її варіативності. Вища школа покликана навчити студентів знаходити раціональні підходи до вирішення питань, пов'язаних із проблемами навколишнього середовища та здоров'я людини. Аналіз наукової та методичної літератури, нормативно-законодавчих актів з проблем, що стосуються врегулювання взаємодії природи і людини, свідчить про активний пошук науковцями шляхів не лише подолання, але й попередження негативного впливу екологічних загроз на здоров'я людини та стан довкілля. Важлива роль відводиться еколого-валеологічній освіті, яка у теперішній час виконує дві важливі функції: 1) світоглядну (сприяє формуванню екологічної та валеологічної свідомості людини); 2) професійну (забезпечує людину професійними, науковими знаннями).

Відповідно до «Концепції екологічної освіти», її зміст повинен бути спрямований на ... «формування особистості з екологічною світоглядною установкою на дотримання норм екологічно грамотної поведінки і виконання практичних дій щодо захисту власного здоров'я та навколишнього природного середовища й передбачає розробку системи наукових знань (уявлень, понять, закономірностей), які відображають філософські, природничо-наукові, правові й морально-етичні, соціально-економічні, технічні й військові аспекти екологічної освіти» [3]. Отже, йдеться про сформованість еколого-валеологічної культури, яку ми розглядаємо як інтегроване утворення екологічної та валеологічної культури особистості. Екологічна культура нерозривно пов'язана із збереженням і відновленням біологічної рівноваги, дбайливим ставленням людини до всього живого. Взаємовідносини окремого індивіда, групи людей, соціальних груп із природою залежить від рівня їхньої екологічної культури. Валеологія в умовах поглиблення екологічної кризи, коли екологічний імператив концентрується і фокусується навколо людини, дає змогу розглядати її як складну систему в єдності та взаємодії духовної, психічної й фізичної складових. Важливе значення надається вивченню духовного аспекту, який є визначальним у формуванні духовного, психічного і фізичного здоров'я [2]. Формування еколого-валеологічної культури вимагає проектування навчально-виховної діяльності у контексті з індивідуальним розвитком особистості та формуванням еколого-валеологічних компетентностей у майбутніх вчителів фізичного виховання. На нашу думку, зазначені компетентності можна віднести до ключових (полікультурних) компетентностей. Останні формуються на основі предметних та загально-предметних компетентностей. Процес інтеграції, взаємодії, доповнення одних компетентностей іншими створюють загально-предметні компетентності. А вони, в свою чергу, є базовою основою для формування

цілісної системи ключових компетентностей. Цей процес можна уявити в такій послідовності: набуття спеціальних та еколого-валеологічних знань і умінь у межах окремих навчальних дисциплін, та встановлення взаємозв'язків між окремими темами кожної дисципліни (формування предметних еколого- валеологічних компетентностей); взаємозв'язок знань і умінь з різних дисциплін (передбачає інтеграцію у процесі творчої діяльності при розв'язанні конкретних задач); взаємозв'язок еколого-валеологічних знань з реальними проблемами навколишнього середовища і пов'язаних з ними проблемами здоров'я. Для розв'язання еколого-валеологічних задач студентам необхідно не тільки оперувати різноманітними знаннями з різних дисциплін, але й вміти застосовувати їх для конкретної ситуації (міжпредметні еколого-валеологічні компетентності); структурування та систематизація інтегрованих знань і умінь, тобто встановлення віддалених взаємозв'язків між окремими поняттями, об'єктами, їх об'єднання у певну систему (ключові еколого-валеологічні компетентності). Еколого-валеологічні компетентності – це сукупність взаємопов'язаних смислових орієнтацій особистості, її знань, способів діяльності стосовно збереження, відновлення й розвитку власного здоров'я та навколишнього середовища в умовах напруження екологічної ситуації. На нашу думку, у майбутніх вчителів фізичного виховання мають бути системні знання про цілісність людини й середовища, синергетичні принципи побудови світу, технологічну діяльність людини та її вплив на протікання екологічних процесів у середовищі існування, поняття про здоров'я людини як критерій якості навколишнього середовища, сучасні стратегії подолання екологічної кризи та місце в них духовних цінностей; система еколого-валеологічних цінностей; яскраво виражені психологічні механізми сприйняття природних об'єктів у процесі взаємодії з ними – емпатія, ідентифікація, суб'єктифікація; екоцентрична спрямованість взаємодії з навколишнім світом; позитивна мотивація на збереження середовища існування та власного здоров'я; уміння і навички практичної еколого-валеологічної діяльності.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Таким чином, слід зазначити, що інноваційні педагогічні технології, а саме, використання компетентнісного підходу, відіграють важливу роль у еколого-валеологічній підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання, адже еколого-валеологічна освіта виконує дві важливі функції: 1) світоглядну (сприяє формуванню екологічної та валеологічної свідомості людини); 2) професійну (забезпечує людину професійними, науковими знаннями). Наука і світ не стоять на місці, інноваційні технології необхідні, оскільки вони спрямовані на оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Туркот Т. Педагогіка вищої школи / Тетяна Туркот [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya
2. Бойчук Ю. Д. Теоретико-методичні основи формування еколого- валеологічної культури майбутнього вчителя : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 / Юрій Дмитрович Бойчук. – Х., 2009. – 456 с.
3. Концепція екологічної освіти України // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – №7, квітень. – С. 4–32.
4. Ovcharuk O.V. Rozvytok kompetentisnoho pidkhodu: stratehichni oriyentyry mizhnarodnoyi spil'noty [Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy]. K.: «K.I.S.», 2004. pp. 6-15.
5. Bondar S. Kompetentnist' osobystosti – intehrovanyy komponent navchal'nykh dosyahnen' uchniv [Biolohiya i khimiya v shkoli]. 2003. no 2. pp. 8-9.
6. Parashchenko L.I. Tekhnolohiya formuvannya klyuchovykh kompetentsiy u starshoklasnykiv: praktychni pidkhody [Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy]. K.: «K.I.S.», 2004. pp. 73-86.

Коваленченко В.Ф., Степаненко Р.В.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,

ДУ «Національний інститут фізичної та пульмонології ім. Ф. Г. Яновського Національної Академії медичних наук України»

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗМУ ЮНАКІВ В ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ДО ТРИВАЛИХ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

У статті показано особливості функціонального стану та адаптаційних пристосувань серцево-судинної системи організму юнаків при тривалих фізичних навантаженнях.

Ключові слова: серцево-судинна система, функціональний стан, адаптація, фізичне навантаження.

Коваленченко В. Ф., Степаненко Р. В. Функциональное состояние сердечно-сосудистой системы организма юношей в процессе адаптации к длительным физическим нагрузкам. В статье показаны особенности функционального состояния и адаптационных приспособлений сердечно-сосудистой системы юношей при длительных физических нагрузках.

Ключевые слова: сердечно-сосудистая система, функциональное состояние, адаптация, физическая нагрузка.

Volodimir Kovalenchenko, Ruslana Stepanenko. The functional state of the cardiovascular system of the body of young men in the process of adaptation to prolonged physical exercise. The article shows the features of the functional state of adaptation and adaptations of the cardiovascular system of young men during prolonged exercise. The need for the achievements of the modern theory of adaptation in practice using training loads caused by finding the most effective means and